

ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІЗУ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ: НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Об'єднання активів з метою спільного інвестування є популярним, як у всьому світі, так і в Україні. Однак, враховуючи нестабільний соціально-економічний стан в країні, зростає ризик прийняття неефективних рішень стосовно методів ведення господарської діяльності. Це зумовлено відсутністю об'єктивних та достовірних даних про ризикоутворюючі фактори впливу на діяльність інвестиційних фондів.

Діяльність інститутів спільного інвестування (далі – ІСІ) знаходиться під впливом багатьох підприємницьких ризиків, викликаних факторами зовнішнього та внутрішнього середовища, пов'язаних з отриманням та максимізацією прибутку від інвестування. В результаті чого, встановлено, що наразі нагальною є проблема формування достатнього інформаційного забезпечення управління ризиками інститутів спільного інвестування задля їх мінімізації та усунення негативних наслідків. Відомості про причини виникнення ризиків інститутів спільного інвестування (ризик порушення процедури емісії, розміщення/продажу, викупу/придбання, конвертації інвестиційних сертифікатів, ризик недотримання норм диверсифікації, ризик недотримання мінімального розміру статутного капіталу фонду, ризик відкликання інвестором капіталу, ризик управління активами та їх зберігання, ризик неповернення позики, ризик оприлюднення недостовірної фінансової звітності, ризики ліквідності та прибутковості, інші фінансові ризики) дозволять забезпечити ефективність ризик-менеджменту, мінімізувати ризики та оптимізувати втрати від їх реалізації.

Слід зауважити, що невід'ємною складовою системи управління є аналіз діяльності, зокрема аналіз ризиків її здійснення. Тому своєчасно сформоване та достатнє інформаційне забезпечення та проведений, відповідно до нього, аналіз ризиків діяльності інститутів спільного інвестування є запорукою ефективності інвестиційного фонду та високого рівня прибутковості вкладів його учасників.

Зауважимо, що ІСІ згідно КВЕД 64.30 «Трасти, фонди та подібні фінансові суб'єкти» функціонують з метою об'єднання цінних паперів або інших фінансових активів, без управління від імені акціонерів або бенефіціаріїв. Портфелі цінних паперів оформляються відповідно до індивідуальних вимог з метою досягнення певних інвестиційних характеристик, таких як диверсифікація, ставка прибутковості та зміна рівня цін. Такі фонди (ІСІ) одержують відсотки, дивіденди та інші доходи від майна, але в них майже немає найманого персоналу та ніякого доходу з продажу послуг. Тому, виходячи з того, що основним предметом діяльності ІСІ є інвестиційна діяльність, доцільним є ідентифікація інвестиційних ризиків та визначення напрямів їх аналізу з метою уникнення їх негативного впливу на результати діяльності інвестиційного фонду.

Одним із основних інвестиційних ризиків в діяльності ІСІ є ризик інвестиційного портфелю цінних паперів. Формування інвестиційного портфеля

полягає в отриманні необхідного рівень прибутковості при більш низькому рівні очікуваного ризику.

Різновидів портфелів багато, тому в залежності від співвідношення дохідності та ризику визначається тип портфеля (табл. 1).

Таблиця 1. Типи портфелів цінних паперів за інвестиційними ризиками

<i>№ з/п</i>	<i>Вид портфеля цінних паперів</i>	<i>Характеристика та рівень ризику</i>
1	Портфель агресивного зростання	Спрямований на максимальний приріст капіталу (входять акції нових швидкозростаючих компаній; інвестиції в акції досить ризиковані, але можуть принести найвищий дохід)
2	Портфель середнього росту	Поряд з надійними цінними паперами включаються ризиковані фондові інструменти, при цьому гарантуються середній приріст капіталу і помірний ступінь ризику вкладень. Поєднує інвестиційні властивості портфелів агресивного і консервативного зростання
3	Портфель консервативного зростання	Є найменш ризикованим та складається з акцій великих компаній, стійкий протягом тривалого часу, а також націлений на збереження капіталу
4	Портфель доходу	Орієнтований на отримання високого поточного доходу – процентних і дивідендних виплат
		Портфель регулярного доходу – формується з високонадійних цінних паперів і приносить середній дохід при мінімальному ризику
		Портфель дохідних паперів – складається з високодохідних облігацій корпорацій, цінних паперів, що приносять високий дохід при середньому рівні ризику

Загальний ризик портфеля складається з систематичного ризику (ринкового – викликаний змінами таких факторів як ВВП, інфляція, рівень процентних ставок, середній по економіці рівень корпоративного прибутку, що впливають на всі активи), а також несистематичного ризику (неринкового – пов'язаний з індивідуальними особливостями конкретного активу; може бути зменшений за допомогою диверсифікації). Отже, як результат, доцільною є організація аналізу ризиків за вказаними видами інвестиційного портфелю цінних паперів ІСІ. Пропонуємо здійснювати такий аналіз шляхом визначення ступеня взаємозв'язку і напрямку зміни дохідності двох активів ІСІ через застосування показників коваріація та коефіцієнта кореляції.

Таким чином, визначені напрями аналізу інвестиційних ризиків ІСІ (на підставі портфелю цінних паперів та його ризиків) сприятимуть розвитку методичного забезпечення аналізу результатів діяльності інвестиційних фондів та встановленню ефективності обраних методів управління активами ІСІ.